

Ekologický projekt pro školní rok 2025 – 2026

KOUZELNÁ SÍLA ŽIVLŮ

„Přijměte tempo přírody: jejím tajemstvím, je trpělivost.“

Ralph Waldo Emerson

Doplňující projekt k ŠVP Mateřské školy Vamberk, Tyršova 280

Charakteristika projektu

Celoroční projekt „*Kouzelná síla živlů*“ je tematicky zaměřen na objevování čtyř základních přírodních živlů – vody, ohně (slunce), země a vzduchu. Cílem je děti hravou a prožitkovou formou seznámit s tím, jak živly ovlivňují svět kolem nás i náš každodenní život. Projekt podporuje přirozenou zvědavost, fantazii, environmentální vnímání i citový vztah k přírodě.

Každému živlu by mohlo být věnováno jedno období školního roku. Děti budou pozorovat přírodu, experimentovat, tvořit, zpívat, cvičit i plnit jednoduché badatelské úkoly.

Téma je velmi široké a o každém jednotlivém živlu by mohl být vytvořen i samostatný projekt. Proto bude na každé třídě, jak téma živlů uchopí.

Velmi dobře lze také využít ročních období.

Září – říjen – živel země.

Listopad – prosinec – živel vzduch.

Leden – březen – živel voda.

Duben – červen – živel oheň (slunce).

Každý živel lze probírat i v rámci preventivního programu – čím nás může ohrozit, jak se správně v daném živlu chovat apod.

Součástí projektu jsou pohybové i výtvarné aktivity, ekologická výchova, dramatizace i zapojení pohádkových postav, které dětem přiblíží živly jako kouzelné pomocníky.

Projekt vede děti k uvědomění, že příroda je silná, proměnlivá a je třeba ji chránit a vnímat s respektem i obdivem.

Slunce = oheň

- teplo, světlo, energie
- význam slunce pro život na planetě Zemi
- pozorujeme slunce, stín
- slunce v pohádkách, písních, básních
- slunce ve vesmíru
- oheň – jeho využití, jak vzniká, čím nás může ohrožovat...
- povídání o bezpečnosti (oheň x teplo x požár)

Vzduch

- co je to vzduch, jeho projevy, čistota ovzduší
- pozorování větru a dechu
- kdo se ve vzduchu pohybuje

- hrátky se vzduchem – větrníky, lapače snů, draci...
- hrátky s dechem (zamlžená okna, dýchání do mrazu)
- význam větru v přírodě i jeho využití lidmi

Voda

- význam vody pro život na planetě Zemi
- čistá X znečištěná voda
- péče o vodu
- kdo ve vodě žije
- voda v naší domácnosti – šetření vodou
- pokusy s vodou
- co se děje, když je málo vody – viz aktuální situace v ČR
- koloběh vody v přírodě
- léčivá voda
- jednotlivá skupenství vody

Země

- význam půdy
- pozorujeme, kdo/co v půdě žije (žížaly, brouci, kořeny,..)
- nerosty – kameny, polodrahokamy
- jak to vypadá pod zemí v přírodě a jak ve městě (kanalizace, podzemní garáže, bungry...)
- sázení cibulovin, výsadba semínek
- sběr listů, kaštanů a přírodnin

Cíle projektu

- podporovat **poznávání přírody a jejích zákonitostí** přirozenou cestou
- rozvíjet **vztah dětí k přírodě** a podporovat základní **environmentální citění**
- vést děti k **pozorování a vnímání přírodních jevů** (voda, oheň, vzduch, země)
- vést děti k **péči** o naši Zemi
- podporovat **zvědavost, fantazii a tvořivost** při poznávání světa
- vést děti ke **spolupráci ve skupině**, sdílení a komunikaci
- rozvíjet **smyslové vnímání**, jemnou i hrubou motoriku a jazykové dovednosti

Organizace a realizace projektu

Navržený projekt bude probíhat po celý rok 2025 - 2026 a bude součástí ŠVP. Učitelky na jednotlivých třídách si samy vyberou, jak projekt zpracují a zařadí do svého TVP. Při jeho zpracování se drží navržených cílů a zpracované charakteristiky projektu. Obsah integrovaných bloků, časové zařazení a následné praktické provedení projektu je plně v jejich kompetenci.

Děti mohou pracovat individuálně i ve skupinách. Využívají různých pokusů, pozorování, her, výtvarných či pohybových aktivit. Důležitá součást projektu je i následná evaluace.

Při vypracování integrovaných bloků budou učitelky vycházet z těchto zásad:

- integrovaný blok by měl být srozumitelný a přiměřený dané skupině dětí a měl by respektovat jednotlivé věkové skupiny
- měl by děti plně citově, námětově i obsahově zaujmout
- měl by vycházet z přímých zkušeností a prožitků dětí či jim je nabízet
- měl by seznamovat děti s životem některých druhů ptactva (vzhled, prostředí, ve kterém žijí, potrava, rozmnožování apod.)
- měl by vést děti ke správnému vztahu k ptactvu a ke zvířatům obecně a učit je respektovat je jako živé bytosti se svými specifickými životními potřebami, které se od našich lidských mohou lišit
- měl by děti upozornit, popř. je i učit, jak chránit svou bezpečnost a zdraví ve styku se zvířaty
- měl by dětem nabídnout dostatek zajímavých podnětů ke konkrétním činnostem
- měl by rozvíjet citové, sociální, intelektové i praktické schopnosti a dovednosti dětí

Spolupráce s rodiči

Podle obsahu a zpracování projektu si učitelky samy rozhodnou, jaký způsob spolupráce s rodiči zvolí. O samotných integrovaných blocích budou rodiče jako obvykle informováni na nástěnkách v šatnách jednotlivých tříd.

Možné způsoby spolupráce – přinést literaturu, potřebný názorný materiál, pomoc při vycházkách či výletech do okolí Vamberka, společná práce dětí a rodičů, uspořádání celoškolkové akce na den Země, či den vody

Evaluace

Evaluace projektu bude probíhat způsobem:

- Průběžně (ústně) na pedagogických poradách – všechny učitelky
- Na konci každé části projektu písemně u jednotlivých integrovaných bloků – všechny učitelky
- Závěrečnou evaluaci na základě jednotlivých hodnocení a připomínek učitelek písemně zpracuje na konci školního roku pí učitelka Rykrová a Šrámová

Motivace, náměty

Náměty k integrovaným blokům i k praktickým činnostem mají učitelky připraveny v kabinetu pomůcek a ve sborovně. K tomuto tématu byly zakoupeny didaktické pomůcky „*Poznej stromy*“ od české ekologické značky Lesní svět, které mají možnost propojení se stejnojmennou mobilní aplikací. Využít mohou i internetové zdroje (např. ČT Edu, RVP.cz) a literaturu (např. v městské knihovně Vamberk, SVKHK).

Náměty k integrovaným blokům:

- Poznáváme, co roste a žije v zemi (kořeny, hmyz, semínka)
- Podzimní proměny přírody, sběr plodů, práce na zahradě
- Barvy a vůně podzimu, tvoření z přírodnin
- „Kdo bydlí v lese?“ – stromy, houby, lesní zvířata
- Dotýkáme se půdy – smyslové hry, hrabání, třídění
- Teplo domova – oheň jako přítel i nebezpečí
- Světlo v zimě – svíčky, lucerničky, advent
- Plamínek dobra – laskavost, sdílení, Vánoce
- Bezpečnost – co hoří a co ne, co dělat při požáru (hrou)
- Hřejivé barvy a tvoření se světlem (stínové hry, vitráže)
- Co létá a co fouká – ptáci, vítr, draci, bubliny
- Dýcháme a nasloucháme – dechová cvičení, vnímání zvuků
- Sníh, mráz, pára – vzduch v zimě, pokusy s ledem a sněhem
- Vzduch v pohybu – padáky, větrníky, fén, větráky
- Pohyb jako vítr – taneční a relaxační aktivity
- Koloběh vody – déšť, řeka, moře, led, pára
- Co plave a co se potopí – pokusy, hra s vodou
- Voda v těle, v přírodě, pro život
- Praní, čištění, ekologie – proč šetříme vodou
- Jarní tání, déšť a duha – výtvarné ztvárnění

Náměty doplňujících aktivit:

- městská knihovna Vamberk
- ukázka dravců a sov v MŠ
- AkvaEXPO – výstava akvaristiky, teraristiky a vodních rostlin
- Akce „Uklid’me kus Rychnova“ – úklidová akce pořádaná školkou Kytíčka
- Akce „Rychnov pomáhá během“ – charitativní běh pořádaný v Rychnově nad Kněžnou

Knihy o živlech a přírodě:

- *„Kapka Ája objevuje vodu“ – Petra Bartíková*
- *„Vítr ve vlasech“ – Daniela Krolupperová*
- *„Příběhy ze země“ – Petra Bartíková*
- *„Kouzelná baterka“ – Stephen Michael King*
- *„Emilka a barevná duha“ – Petra Šrédlová*
- *„Velká kniha přírody pro malé vypravěče“ – Yuval Zommer*
- *„Rok v lese“ – Emilia Dziubak*

Získávání klíčových kompetencí

Kompetence k učení

Dítě:

- Soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- Má elementární poznatky o přírodě, která dítě obklopuje
- Aktivně si všímá, co se kolem něj děje
- Učí se nejen spontánně, ale i vědomě

Kompetence k řešení problémů

Dítě:

- Všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí
- Řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně
- Užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů
- Chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit

Komunikativní kompetence

Dítě:

- Ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
- Se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky
- Komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými
- Průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím

Sociální a personální kompetence

Dítě:

- Samostatně se rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
- Projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování
- Se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim
- Je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečností

Činnostní a občanské kompetence

Dítě:

- Se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- Dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
- Má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
- Ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit

Očekávané výstupy v jednotlivých vzdělávacích oblastech:

Dítě a jeho tělo

- Zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci
- Vnímát a rozlišovat pomocí všech smyslů
- Zacházet s předměty denní potřeby
- Ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku

- Zvládat jednoduchou obsluhu

Dítě a jeho psychika

- Umět pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- Porozumět slyšenému
- Vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně formulovaných větách
- Učit se nová slova a aktivně je využívat
- Řešit problémy, úkoly a myslet kreativně
- Rozvíjet svou fantazii, představivost

Dítě a ten druhý

- Spolupracovat s ostatními
- Dodržovat pravidla ve vztahu k druhé osobě
- Uplatňovat své individuální potřeby
- Rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- Rozvoj kooperativních dovedností

Dítě a společnost

- Začlenit se do třídy a zařadit mezi své vrstevníky, respektovat jeden druhého
- Vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně naslouchat, sledovat zájem o literární, dramatické či hudební představení
- Zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby
- Hledat správná řešení při řešení problému, umět se domluvit s vrstevníkem či dospělým
- Pochopit, že každý má ve společnosti svou roli

Dítě a svět

- Zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují
- Osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné
- Mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- Pomáhat pečovat o okolní životní prostředí

Vítr

Fouká vítr, fouká,
potichu si brouká.
Zpívá stromům písničku,
pocuchá jim hlavičku.

Úklony zvednutých paží

*Obě paže zvedneme nad hlavu a vytáhneme se až do konečků prstů.
Ukláníme se v pase, ruce ohýbáme do stran stejně jako větve stromů ve větru.*

DEŠTÍK

Pavel Jurkovič, upraveno
Eva Hurdová

1. Jed-na kap-ka, dru-há kap-ka, z mrač-ku na zem leh-ce t'ap-ká.
2. Pr-ší, pr-ší, de-šťák šu-mí, krás-ně, jak jen on to u-mí.

Ťu-ky, ťu-ky na stře-chu, de-šťík dě-lá ne-ple-chu.
 Cá-ky, cá-ky na stře-chu, de-šťík dě-lá ne-ple-chu.

